

UDK 347.7 / 657.1

Obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca od 1. siječnja 2016.

Božo Prelević, dipl. iur.

Propisi

Sa 31. prosincem 2015. ističe rok do kojeg poslodavci moraju obavljanje poslova zaštite na radu uskladiti sa odredbama Pravilnika o obavljanju poslova zaštite na radu. Pravilnikom su, između ostalog, precizirani uvjeti kada poslodavac može sklopiti ugovor o obavljanju poslova zaštite na radu sa ovlaštenom osobom. Autor u stručnom članku daje prikaz obveza poslodavaca u obavljanju poslova zaštite na radu sa tablicom o načinu obavljanja poslova zaštite na radu ovisno o broju radnika zaposlenih kod poslodavca te sudskom praksom.

1. Uvod

Jedno od obilježja primjene novih propisa o zaštiti na radu u Republici Hrvatskoj jest njihova relativno česta izmjena. Tako je vrlo brzo nakon donošenja izmijenjen Zakon o zaštiti na radu¹ (u nastavku teksta: Zakon). Slijedom toga relativno često se mijenjaju i određeni podzakonski propisi koji se donose temeljem Zakona. Takav je slučaj i sa Pravilnikom o obavljanju poslova zaštite na radu² (u nastavku teksta: Pravilnik) koji tijekom 2015. dva puta mijenjan. Zadnjom izmjenom Pravilnika produljen je rok do kojeg poslodavci moraju uskladiti obavljanje poslova zaštite na radu sa odredbama Pravilnika, na 31. prosinac 2015.

Rješavanje pitanja obavljanja poslova zaštite na radu važno je za poslodavca, ne samo iz razloga sigurnosti zdravlja radnika i opreme nego i radi toga što su za kršenje propisa o obavljanju poslova zaštite na radu predviđene visoke novčane kazne za prekršaj. Poslodavcima na raspolaganju stoji nekoliko načina na koji mogu riješiti pitanje obavljanja poslova zaštite na radu. Ove poslove mogu, uz ispunjenje propisanih uvjeta, obavljati sami, mogu zaposliti potreban broj stručnjaka zaštite na radu, ili sklopiti ugovor o obavljanju poslova zaštite na radu.

2. Primjena propisa o zaštiti na radu

Svaki poslodavac koji ima zaposlene radnike (osobe zaposlene temeljem ugovora o radu), ili na drugi način angažirane osobe na radu izvan radnog odnosa, obavezan je primjenjivati propise o zaštiti na radu, bez obzira na njihov broj. Zakonom je određeno kako je osoba na radu fizička osoba koja nije u radnom odnosu kod poslodavca,

1 Nar. nov., br. 71/14, 118/14-ispisak i 154/14.

2 Nar. nov., br. 112/14, 43/15 i 72/15.

ali za njega obavlja određene poslove (osobe na stručnom osposobljavanju za rad, osobe koje rade za poslodavca temeljem ugovora o djelu, osobe koje rade za poslodavca temeljem autorskog ugovora, volonteri, studenti i učenici koji rade, ili obavljaju praksu kod poslodavca i sl.).

2.1. Troškovi provedbe zaštite na radu kod poslodavca

Troškove provedbe zaštite na radu snosi poslodavac. Poslodavac ne smije teret troškova provedbe zaštite na radu prebacivati na radnike.

ističemo...

Poslodavac je obavezan osposobljavanje radnika, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu provoditi tijekom radnog vremena o svom trošku.

3. Poslovi zaštite na radu kod poslodavca

Jedna od obveza u provedbi zaštite na radu za poslodavce na koje se Zakon primjenjuje jest i obavljanje poslova zaštite na radu³. Zakonom je u čl. 21. određeno kako su ovi poslovi osobito:

- stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima, radnicima te povjerenicima radnika za zaštitu na radu u provedbi i unapređivanju zaštite na radu;

3 Detaljnije o obvezama poslodavca prema novom Zakonu u stručnom članku autora Prelević, Božo, „Obveze poslodavca prema novom Zakonu o zaštiti na radu“, RiPUP br. 9/2014, str. 134.

- sudjelovanje u izradi poslovne strategije te operativnih planova i programa poslovanja poslodavca, u dijelu u kojem se moraju odnositi na zaštitu na radu, te sudjelovanje u primjeni upravljačkih metoda, ili tehnika za provođenje strategije;
- sudjelovanje u postupku izrade procjene rizika;
- unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu te poticanje i savjetovanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da otklanjaju nedostatke u zaštiti na radu utvrđene unutarnjim nadzorom;
- prikupljanje i analiziranje podataka u vezi s nezgodama, ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom te priprema propisanih prijava ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i izrada izvješća za potrebe poslodavca;
- suradnja s tijelima nadležnima za poslove inspekcije rada, sa zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Zavodom za unapređivanje zaštite na radu, ovlaštenima osobama te sa specijalistom medicine rada;
- osposobljavanje radnika, poslodavca i ovlaštenika za rad na siguran način;
- osposobljavanje povjerenika radnika za zaštitu na radu i pomaganje u njihovom djelovanju;
- djelovanje u odboru za zaštitu na radu kod poslodavca;
- suradnja s poslodavcem prilikom projektiranja, građenja i rekonstrukcije građevina namijenjenih za rad, nabave radne opreme i ostalih sredstava rada, osobne zaštitne opreme i opasnih kemikalija;
- sudjelovanje u primjeni međunarodnih certifikacijskih normi za upravljanje zaštitom na radu, kvalitetom, rizicima, društvenom odgovornošću u poslovanju i sl. kod poslodavca;
- ostali poslovi zaštite na radu sukladno posebnim potrebama poslodavca.

Sve navedene poslove, pod uvjetima propisanim Zakonom, obavlja poslodavac, stručnjak zaštite na radu, ili ovlaštena osoba⁴.

3.1. Izrada procjene rizika

Poslodavac mora imati procjenu rizika izrađenu u pisanom, ili elektroničkom obliku, koja odgovara postojećim rizicima na radu i u vezi s radom i koja je dostupna radniku na mjestu rada, osim na radilištu na kojemu rad ukupno traje kraće od 30 dana, ali u tom slučaju mora biti dostupna u roku koji odredi nadležni inspektor.

3.2. Osposobljavanje za rad na siguran način

Temeljem procjene rizika poslodavac je obavezan osposobiti radnika za rad na siguran način:

- prije početka rada;
- kod promjena u radnom postupku;
- kod uvođenja nove radne opreme, ili njezine promjene;
- kod uvođenja nove tehnologije;
- kod upućivanja radnika na novi posao, odnosno na novo mjesto rada;
- kod utvrđenog oštećenja zdravlja uzrokovanog opasnostima, štetnostima, ili naporima na radu.

Osposobljavanje za rad na siguran način se provodi tako da se:

- radnika obavijesti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu, ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, odnosno o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i dr.;

- radniku objasni i da se radnika osposobi za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada sukladno procjeni rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom. Osposobljavanje za rad na siguran način poslodavac je obavezan provesti i u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika.

ističemo...

Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za rad na siguran način.

Iznimno, u slučaju da je radnik koji nije osposobljen za rad na siguran način počeo raditi, poslodavac je obavezan osigurati njegov rad pod neposrednim nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način, ali ne dulje od 60 dana. Nakon proteka tog vremena radnik više ne smije raditi, a poslodavac bi mu morao isplaćivati naknadu plaće u visini ugovorene plaće.

3.3. Protupožarna zaštita

ističemo...

Odredbama Zakona o zaštiti od požara propisano je da svi zaposleni u pravnim osobama i stručnim službama moraju biti osposobljeni za gašenje požara i provedbu preventivnih mjera zaštite od požara.

Za propuštanje obveze osposobljavanja svih zaposlenih za poslodavca su predviđene visoke novčane kazne. Prostorije poslodavca moraju imati i propisan broj vatrogasnih aparata, ovisno o površini prostora.

3.4. Prva pomoć

Osposobljavanje radnika iz prve pomoći također je dio osposobljavanja radnika za rad na siguran način. Pravilo je da barem jedan radnik koji radi kod poslodavca uvijek mora biti osposobljen za pružanje prve pomoći.

3.5. Drugi poslovi

Kod poslodavca se moraju obavljati i drugi poslovi zaštite na radu, a poslodavci moraju ispunjavati i druge obveze iz zaštite na radu, kao što su, između ostalih, npr.:

- imati plan evakuacije i postaviti sigurnosne znakove sukladno propisima;
- poslodavci moraju voditi računa da njihovi strojevi ispunjavaju uvjete za rad na siguran način;
- poslodavci moraju redovito vršiti propisana ispitivanja radne opreme;
- provođenje ispitivanje fizikalnih, bioloških i kemijskih čimbenika u radnom okolišu;
- prostorije poslodavca moraju ispunjavati propisane uvjete u pogledu osvjetljenja, mikroklima;
- ispunjavanje propisanih uvjeta iz zaštite od požara i dr.

3.6. Odgovornost poslodavca za štetu na radu

ističemo...

Poslodavac za ozljedu na radu i profesionalnu bolest koju je radnik pretrpio obavljajući za njega poslove i za koju se smatra da potječe od rada, odgovara po načelu objektivne odgovornosti⁵.

Objektivna odgovornost je takva odgovornost za štetu za čiji se nastanak ne zahtijeva krivnja štetnika, u ovom slučaju poslodavca nego poslodavac odgovora temeljem same činjenice da je došlo do štete na radu. Poslodavac se može osloboditi, ili se njegova odgovornost može umanjiti ako je šteta nastala:

- zbog više sile;
- namjerom, ili krajnjom nepažnjom radnika ili treće osobe, na koje poslodavac nije mogao utjecati niti je njihove posljedice mogao izbjeći, unatoč provedenoj zaštiti na radu.

Iz sudske prakse - Odluka Vrhovnog suda RH, br. Rev- 871/2008-2, od 23.12.2009.):

„... Vrhovni sud RH je potvrdio odluku nižestupanskih sudova te je utvrdio da su svojom ocjenom da je sporna šteta prouzročena nesrećom na radu te da drugotuženik, kao tužitelj poslodavac, odgovara tužitelju u cijelosti za nastalu štetu, pravilno primijenili materijalno pravo. Navedena pravna situacija uređena je odredbom članka 15. Zakona (sada čl. 25. st. 1. Zakona). Tom zakonskom odredbom je određeno kako poslodavac odgovara radniku za štetu prouzročenu ozljedom na radu prema načelu objektivne odgovornosti (uzročnost), a prema općim propisima obveznog prava“.

4. Način obavljanje poslova zaštite na radu

Navedene i druge poslove zaštite na radu, pod uvjetima propisanim Zakonom, može obavljati poslodavac, njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu, zajednički stručnjak zaštite na radu za više poslodavaca koji obavljaju djelatnost na istoj adresi, ili ovlaštena osoba. Ovlaštenik poslodavca je radnik kojemu je poslodavac, neovisno o drugim ugovorenim poslovima, dao ovlaštenja za provedbu zaštite na radu (temeljem ugovora o nalogu, punomoći). S druge strane, stručnjak zaštite na radu je radnik kojeg je poslodavac odredio za obavljanje poslova zaštite na radu, koji ispunjava propisane uvjete za obavljanje tih poslova i s kojim je poslodavac sklopio ugovor o radu.

Ovlaštena osoba je pravna, ili fizička osoba koju je ministarstvo nadležno za rad ovlastilo za obavljanje poslova zaštite na radu. Zanimnim izmjenama Pravilnika olakšana je mogućnost sklapanja ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu sa ovlaštenom osobom⁶. Način obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca izravno je povezan s brojem zaposlenih radnika kod poslodavca, sukladno tablici koju dajemo u nastavku teksta.

NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA ZAŠTITE NA RADU

Broj zaposlenih radnika kod poslodavca	Način obavljanja poslova zaštite na radu
do uključivo 49 zaposlenih radnika	<ul style="list-style-type: none"> ■ poslodavac može sam obavljati poslove zaštite na radu, ili poslove zaštite na radu može obavljati njegov ovlaštenik, pod uvjetom da: <ol style="list-style-type: none"> 1) ispunjava uvjete za stručnjaka zaštite na radu I. stupnja iz čl. 3. Pravilnika, ili 2) je stekao potrebna znanja iz zaštite na radu tijekom redovnog školovanja, ili 3) je položio državni stručni ispit za poslove građenja, ili projektiranja kojima je obuhvaćena i materija zaštite na radu, ili 4) je položio majstorski ispit u djelatnosti koju obavlja, u kojemu je bila obuhvaćena i zaštita na radu; ■ obavljanje poslova zaštite na radu može ugovorom o radu povjeriti najmanje jednom stručnjaku zaštite na radu I. stupnja; ■ obavljanje poslova zaštite na radu može temeljem ugovora povjeriti ovlaštenoj osobi za obavljanje poslova zaštite na radu, ako ne može sam organizirati obavljanje poslova zaštite na radu, jer kod njega nema radnika koji ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova.
50 do 249 zaposlenih radnika	<ul style="list-style-type: none"> ■ poslodavac mora poslove zaštite na radu ugovorom o radu povjeriti najmanje jednom stručnjaku zaštite na radu II. stupnja; ■ iznimno, kod poslodavca koji zapošljava od 50 do uključivo 249 radnika i kod kojeg najmanje 80 % radnika obavlja isključivo poslove s malim rizicima, poslove zaštite na radu može obavljati stručnjak zaštite na radu I. stupnja.
250, ili više zaposlenih radnika	<ul style="list-style-type: none"> ■ kod poslodavca koji zapošljava od 250 do uključivo 499 radnika, poslove zaštite na radu obavlja najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja i jedan stručnjak zaštite na radu I. stupnja, a do svakih sljedećih 500 radnika, još najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja; ■ iznimno, u slučaju da kod poslodavca najmanje 80 posto radnika obavlja isključivo poslove s malim rizicima, poslove zaštite na radu obavlja najmanje jedan stručnjak zaštite na radu II. stupnja, a na svakih sljedećih 500 radnika, još najmanje po jedan stručnjak zaštite na radu I. stupnja.
1, ili više zaposlenih radnika	<ul style="list-style-type: none"> ■ poslodavac može ugovoriti obavljanje poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom samo u slučaju kada zbog objektivnih i opravdanih razloga iz čl. 5. st. 2. podst. 5. Pravilnika ne može te poslove obavljati sam, odnosno ne može te poslove ugovorom o radu povjeriti stručnjaku zaštite na radu; ■ poslodavac koji zapošljava do uključivo 49 radnika može obavljanje poslova zaštite na radu temeljem ugovora povjeriti ovlaštenoj osobi za obavljanje poslova zaštite na radu, ako ne može sam organizirati obavljanje poslova zaštite na radu, jer kod njega nema radnika koji ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova.

4.1. Obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca koji zapošljava do uključivo 49 radnika

Zanimnim izmjenama Pravilnika bitno je olakšana sklapanje ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu s ovlaštenom fizičkom, ili pravnom osobom, za one poslodavce koji zapošljavaju do uključivo 49 radnika. Ovi poslodavci mogu sada obavljanje poslova zaštite

⁵ Čl. 25. Zakona.

⁶ Primjer ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu kojeg poslodavac sklapa s ovlaštenom osobom objavljen je u stručnom članku autora Prelević, Božo, „Obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca“, RiPUP br. 12/2014, str. 175.

na radu temeljem ugovora povjeriti ovlaštenoj osobi za obavljanje poslova zaštite na radu, ako ne mogu sami organizirati obavljanje poslova zaštite na radu, jer kod njih nema radnika koji ispunjavaju uvjete za obavljanje tih poslova.

4.2. Rok za usklađivanje s Pravilnikom

ističemo...

Svi poslodavci moraju uskladiti obavljanje poslova zaštite na radu sa odredbama Pravilnika najkasnije do 31. prosinca 2015. U suprotnom, dolaze u opasnost da budu kažnjeni novčanom kaznom za prekršaj.

4.3. Kazne za prekršaj

Za prekršaj poslodavca pravne osobe, koji poslove zaštite na radu ne obavlja sukladno čl. 20. Zakona predviđena je novčana kazna u iznosu od 30.000,00 kuna⁷. Za isti prekršaj predviđena je novčana kazna za poslodavca fizičku osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi u iznosu od 6.000,00 kuna⁸. Za ponavljanje prekršaja predviđena je dvostruka kazna od navedenih⁹.

Poslodavac pravna osoba može za isti prekršaj biti kažnjen na mjestu izvršenja prekršaja novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 kuna, a poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba u pravnoj osobi može biti kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 1.900,00 kuna¹⁰.

5. Zaključak

Zadnjim izmjenama Pravilnika, između ostalog, produljen je rok do kojeg poslodavci moraju uskladiti obavljanje poslova zaštite na radu s propisima do 31. prosinca 2015. Izmjenama Pravilnika bitno je olakšana mogućnost sklapanja ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu kod poslodavca koji zapošljava do uključivo 49 radnika sa ovlaštenom fizičkom, ili pravnom osobom. Osim sklapanja ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom, poslodavac ima mogućnost povjeriti obavljanje ovih poslova stručnjaku zaštite na radu odgovarajućeg stupnja, ili poslove zaštite na radu obavljati sam sukladno odredbama propisa o zaštiti na radu.

U slučaju da se poslodavac odluči za sklapanje ugovora o obavljanju poslova zaštite na radu sa stručnjakom zaštite na radu odgovarajućeg stupnja, može sklopiti ugovor o radu na neodređeno vrijeme, ili ugovor o radu na određeno vrijeme, poštujući pri tome zakonske odredbe o potrebi navođenja objektivnog razloga za njegovo sklapanje ako se radi o uzastopnom ugovoru o radu na određeno vrijeme. Poslodavac može sa stručnjakom zaštite na radu sklopiti i ugovor o dopunskom radu, pri čemu je potrebna prethodna pisana suglasnost za sklapanje ovog ugovora od strane poslodavca (ili poslodavaca) s kojima ima sklopljen ugovor o radu na puno, ili nepuno radno vrijeme. Ugovor o radu sa stručnjakom zaštite na radu može biti sklopljen na puno i nepuno radno vrijeme.

Ne zaboravite:

- **Poslodavci moraju obavljanje poslova zaštite na radu uskladiti s odredbama Pravilnika do 31. prosinca 2015.**
- **Svaki poslodavac koji ima zaposlene radnike (osobe zaposlene temeljem ugovora o radu), ili na drugi način angažirane osobe na radu izvan radnog odnosa, obavezan je primjenjivati propise o zaštiti na radu, bez obzira na njihov broj.**
- **Poslodavac je obavezan osposobljavanje radnika, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu provoditi tijekom radnog vremena o svom trošku.**
- **Poslodavac mora imati procjenu rizika izrađenu u pisanom, ili elektroničkom obliku, koja odgovara postojećim rizicima na radu i u vezi s radom i koja je dostupna radniku na mjestu rada.**
- **Poslodavac za ozljedu na radu i profesionalnu bolest koju je radnik pretrpio obavljajući za njega poslove i za koju se smatra da potječe od rada, odgovara po načelu objektivne odgovornosti, bez obzira na krivnju.**
- **Poslodavci mogu obavljanje poslova zaštite na radu temeljem ugovora povjeriti ovlaštenoj osobi za obavljanje poslova zaštite na radu, ako ne mogu sami organizirati obavljanje poslova zaštite na radu, jer kod njih nema radnika koji ispunjavaju uvjete za obavljanje tih poslova.**

Literatura:

- 1) Zakon o zaštiti na radu (Nar. nov., br. 71/14, 118/14 i 154/14), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 2) Zakon o zaštiti od požara (Nar. nov., br. 92/10) – www.propisi.hr;
- 3) Pravilnik o obavljanju poslova zaštite na radu (Nar. nov., br. 112/14, 43/15 i 72/15), pročišćeni tekst – www.propisi.hr;
- 4) Prelević, B.; Tudja, D.; Vlaić, D., Priručnik „Sigurnost i zaštita na radu”, Forum Poslovni Mediji, Zagreb, 2014.
- 5) Prelević, B., stručni članak “Obavljanje poslova zaštite na radu kod poslodavca”, RiPup, Zagreb, br. 12/2014, str. 175.;
- 6) Prelević, B., stručni članak, “Obveze poslodavca prema novom Zakonu o zaštiti na radu”, RiPup br. 9/2014, str. 134.

7 Čl. 90. st. 1. podst. 2. Zakona.

8 Čl. 90. st. 2.i st. 7. Zakona.

9 Čl. 98. st. 3. Zakona.

10 Čl. 90. st. 4. Zakona.